

แนวทางส่งเสริมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Promotion Guidelines for the libraries Using of Sisaket Rajabhat University Students

ลำเพ็ง บัวจันอัฐ
Lampeung Boujanaut

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Academic Resources and Information Technology Centre, Sisaket Rajabhat University

Corresponding email: lampeung.b@sskru.ac.th

Received: 10 March 2021; Revised: 9 April 2021; Accepted: 19 April 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 2) ศึกษาความต้องการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และ 3) ศึกษาแนวทางส่งเสริมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 370 คน ผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด รวมจำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง และ ใช้เดือนละ 1-2 ครั้ง เข้าใช้ห้องสมุดในช่วงเวลา (13.00 น.-16.00 น.) จุดประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าเขียนรายงาน มีทัศนคติต่อการใช้บริการโดยเห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการศึกษาในมหาวิทยาลัย นักศึกษาส่วนใหญ่ทราบถึงวิธีการใช้ห้องสมุด หรือรายการสารสนเทศที่ใช้ คือ วารสารภาษาไทยและนิตยสาร มีวิธีใช้และวิธีการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ โดยสิ่งพิมพ์ที่ใช้เป็นภาษาไทย และคินหนังสือโดยวิธีคืนที่จัดบริการให้คืนในห้องสมุดทุกครั้ง 2) ความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการใช้บริการห้องสมุดอยู่ในระดับมาก คือ ด้านสภาพแวดล้อมและครุภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.80) รองลงมาคือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.89) และด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.82) ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง และ 3) แนวทางส่งเสริมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่ามีทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ด้านกิจกรรมและนิทรรศการ ด้านสภาพแวดล้อมและครุภัณฑ์ ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการเรียนการสอน

คำสำคัญ : พฤติกรรม, ห้องสมุด, ความต้องการ, การส่งเสริมการใช้ห้องสมุด

ABSTRACT

The purposed of this research is to 1) study behaviors of students in Sisaket Rajabhat University for library usage 2) study requirements of the students for the library usages and 3) study improving guidance of the students for the library usages. A sample in this research comprises 370 of bachelor's degrees students and 21 from administrators, teachers, and librarians whereas questionnaires and focus group are used as tools. Statistic methods for analyzing data are average, standard derivation and analyzing contents.

Results show that 1) Considering behaviors of students for library usage found that most respondents intend to use library 1 to 3 times per week and 1 to 2 times per month in the period between 1 p.m. to 4 p.m. , researching and writing reports are the purposed for usage, the opinions of attitudes for library service is still magnificent for education, most students could understands for library usage, Information resources usage are Thai journals and magazines, methods and information retrieve are accessed for Thai language contents and returned books using an arrangement method for returning book. 2) Considering requirements for library services of students in Sisaket Rajabhat University found that it is high level for overview ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.70) when specifying in detail by side found that environment and equipment are the most significant in the level of high ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.80) officers service ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.89) and information resources ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.82) are the second whereas the others are moderate level and 3) Considering improvement guidance for library usage of students in Sisaket Rajabhat University found that it comprises 7 sides: services, information resources, librarians, activities and exhibitions, environment and equipment, public relations and teaching, and learning.

Keywords : Behaviors, Library, Need, Improvement for Library Usage

บทนำ

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยถือเป็นแหล่งบริการสารสนเทศที่สำคัญที่สุด มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมการอ่าน การสอน การวิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริการวิชาการแก่สถาบันอุดมศึกษาทุกระบบการศึกษาแก่สังคม ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต ดังนั้นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาในระดับสูง (สายธาร สุขเมธอธิตม, โสภกา ไทยลา และบัวระภา กลยณีย์, 2556: 1) อย่างไรก็ตามห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในสถานการณ์ปัจจุบันจะต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาท และกระบวนการที่ศูนย์ของการบริการ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ ที่มีความต้องการข้อมูลข่าวสารในเวลาอันรวดเร็วโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ (ลำพึง บัวจันธรัฐ, 2559: 1) ห้องสมุดเป็นหัวใจสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา แต่ในสภาพความเป็นจริงนักศึกษายังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากห้องสมุดอย่างเต็มที่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันนักศึกษามีรูปแบบพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยประกอบ เช่น ความพร้อมด้านทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้หาความรู้ภายใน

ห้องสมุด ระบบการเรียนการสอนหรือตัวนักศึกษาเอง (จุฬาลักษณ์ โรจนานุกูล, สุรสิทธิ์ ระวังวงศ์ และชูไฮดี สนิ, 2554: 1) นอกจากพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากแล้ว ปัญหาในการใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศไม่คุ้มค่ากับการลงทุนของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งมีการลงทุนสูงงบประมาณส่วนใหญ่ถูกใช้เพื่อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและเทคโนโลยีที่ทันสมัย แม้ว่าห้องสมุดจะจัดหาไว้ดีเพียงใดก็ตาม ถ้าไม่มีผู้เข้ามาใช้บริการหรือมีผู้ใช้บริการน้อย การลงทุนนั้นก็สูญเปล่าทั้งทรัพยากรและงบประมาณ (ประภาศรี เขียวคง, 2552: 2)

จากสถิติการเข้าใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษที่ผ่านมาย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ในปี พ.ศ. 2560 มีจำนวนนักศึกษาเข้าใช้บริการห้องสมุดทั้งสิ้น 120,495 คน ปี พ.ศ. 2561 จำนวน 78,321 คน และในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 59,712 คน (กลุ่มงานวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, 2562: 4) จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้เข้าใช้บริการลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรภรณ์ ปันแก้ว และนันทา เต็มสมบัติถาวร, (2553: 1-2) ที่พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดของห้องสมุดก็คือไม่ค่อยมีผู้ใช้บริการ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปัญหาที่พบในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน คือจำนวนผู้เข้าใช้บริการน้อย ทั้งนี้อาจเกิดจากหลายสาเหตุด้วยกัน อาทิ พฤติกรรมของผู้ใช้เปลี่ยนแปลงไปด้วยเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย สามารถหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ตได้สะดวกกว่า ทุกที่ ทุกเวลา ไม่ต้องเสียเวลาเข้าใช้บริการห้องสมุด ระบบการค้นหาหรือสืบค้นยุ่งยากซับซ้อน เสียเวลา ไม่มีหนังสือที่น่าสนใจ หนังสือน้อยไม่หลากหลาย บรรยากาศสภาพแวดล้อมไม่น่านั่ง แอร์ไม่เย็น ที่นั่งไม่เพียงพอ ห้องสมุดมีกฎระเบียบมาก อินเทอร์เน็ตไม่เสถียร เปิดปิดเร็ว ไม่มีร้านค้าเพ็ให้อ่านหนังสือและทานขนมได้ หนังสือเก่า ชำรุดง่าย (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2562: ออนไลน์) อย่างไรก็ตามปัญหาห้องสมุดที่พบในปัจจุบันดังที่กล่าวข้างต้น หากห้องสมุดจะแก้ปัญหโดยเพิ่มปริมาณการเข้าใช้ห้องสมุดและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ รวมถึงให้ผู้ใช้สามารถใช้บริการสารสนเทศและบริการของห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ใช้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของห้องสมุด กระตุ้น จูงใจให้ผู้ใช้ขอใช้บริการ และได้รับประโยชน์จากบริการต่าง ๆ ที่ห้องสมุดจัดไว้ให้ ห้องสมุดจะต้องมีการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด โดยหาวิธีการ หรือวางกลยุทธ์ในเชิงรุกร่วมกันทั้งระบบ โดยเฉพาะคณะ สาขา ที่มีนักศึกษาในสังกัด เพื่อส่งเสริมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษา (ประภาศรี เขียวคง, 2552: 2-4) โดยทั่วไปการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดมีกลุ่มเป้าหมายครอบคลุมผู้ใช้ทุกประเภท แต่สำหรับการศึกษาในครั้งนี้นั้นเน้นไปที่การส่งเสริมการใช้ห้องสมุดสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ เพราะนักศึกษาเป็นกลุ่มผู้ใช้หลักของห้องสมุดและมีจำนวนมากกว่าผู้ใช้บริการประเภทอื่น หากห้องสมุดส่งเสริมการใช้ห้องสมุดสำหรับนักศึกษาแล้ว นักศึกษาจะสามารถใช้ประโยชน์จากการบริการและทรัพยากรที่จัดไว้ให้ได้อย่างคุ้มค่า สามารถนำไปเสริมสร้างและพัฒนาให้ตนเองกลายเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาดงานในอนาคต

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษได้เปิดทำการมาเป็นเวลากว่า 20 ปี ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมายังไม่เคยศึกษาพฤติกรรมของผู้เข้าใช้บริการเลย จึงทำให้ไม่ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้เข้าใช้บริการห้องสมุด และยังไม่เคยมีแนวทางในการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาเลยเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทำงานในห้องสมุดจึงมีความต้องการที่จะศึกษาพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด ตลอดจนสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้เข้าใช้บริการห้องสมุด เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรม ความต้องการ ปัญหา และข้อเสนอแนะจากผู้ใช้บริการ ทั้งนี้ผลการศึกษาที่ได้จะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงงานบริการต่าง ๆ ตลอดจนเพื่อให้ได้แนวทางส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการให้มากที่สุด งานวิจัยเรื่องนี้จะเป็นการยกระดับมาตรฐานการให้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อให้เป็นห้องสมุดที่ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจ

และประทับใจ มีจำนวนผู้เข้าใช้บริการที่เพิ่มมากขึ้นในอนาคต ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน และการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาความต้องการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยมีจำนวนประชากรจำนวน 9,284 คน (สำนักส่งเสริมและบริการวิชาการ, 2562: ออนไลน์) และได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607- 610) จำนวน 370 คน เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

1.2 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารระดับคณะทั้ง 5 คณะ ตัวแทนอาจารย์จาก 5 คณะ และผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด รวมทั้งสิ้น จำนวน 21 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่พฤติกรรมการใช้ห้องสมุด 7 ด้าน คือ วัตถุประสงค์ในการใช้ ความถี่และช่วงเวลาในการใช้ ทัศนคติต่อการใช้ ความรู้ในการใช้ห้องสมุด ทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ วิธีใช้ และวิธีการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ปัญหาข้อเสนอนะในการใช้ห้องสมุด ความต้องการใช้ห้องสมุด 6 ด้าน คือ ด้านการใช้บริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านการจัดกิจกรรม และนิทรรศการ ด้านสภาพแวดล้อมและครุภัณฑ์ ด้านการประชาสัมพันธ์ และแนวทางส่งเสริมการใช้ห้องสมุด

3. ขอบเขตเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาประกอบด้วย พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษา ความต้องการใช้ห้องสมุด และแนวทางส่งเสริมการใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม มีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ คณะ สาขาวิชา ชั้นปี เกรดเฉลี่ย ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด ได้แก่ ความถี่และช่วงเวลาในการใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ ทัศนคติต่อการใช้ ความรู้ในการใช้ห้องสมุด ทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ วิธีการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ และปัญหาและข้อเสนอนะในการใช้ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการใช้ห้องสมุดด้านต่าง ๆ คือด้านบริการของห้องสมุดด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการด้านการจัดกิจกรรมและนิทรรศการ ด้านสภาพแวดล้อมและครุภัณฑ์ ด้านการประชาสัมพันธ์ ตอนที่ 4 ปัญหาในการใช้ห้องสมุดของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอนะ เป็นคำถามปลายเปิด สำหรับข้อเสนอนะเพื่อปรับปรุงงานบริการของห้องสมุด และ แบบ

บันทึกการสนทนากลุ่ม มีทั้งหมด 7 ประเด็น คือ แนวทางส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ด้านบริการของห้องสมุด ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านการจัดกิจกรรมและนิทรรศการ ด้านสภาพแวดล้อมและครุภัณฑ์ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการเรียนการสอน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยการแจกแบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูลจำนวน 370 ชุด ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือน มิถุนายน 2563 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และอภิปรายผลในขั้นตอนต่อไป สำหรับการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยกำหนดประเด็นที่จะต้องจัดสนทนากลุ่ม คือ แนวทางส่งเสริมการใช้ห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยกำหนดไว้ 7 ด้าน จากนั้นนัดหมายผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 21 คน ตามตารางนัดหมายแต่ละกลุ่ม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อด้วยตนเอง และเมื่อกลุ่มเป้าหมายตอบรับการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ส่งหนังสือเชิญอย่างเป็นทางการพร้อมทั้งเอกสารที่เป็นรายละเอียดกำหนดการ และประเด็นการสนทนา การดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง และแบ่งการสนทนากลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร ภาควิชา และ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด โดยการแยกดำเนินการทีละกลุ่ม แล้วนำข้อมูลที่ได้ในแต่ละกลุ่มแต่ละด้านมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้แนวทางส่งเสริมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง และ ใช้เดือนละ 1-2 ครั้ง จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 32.97 เข้าใช้ห้องสมุดในช่วงเวลาบ่าย (13.00 น. – 16.00 น.) จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 53.24 จุดประสงค์ของนักศึกษาส่วนใหญ่มาใช้บริการห้องสมุดเพื่อค้นคว้าเขียนรายงาน จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 64.32 มีทัศนคติต่อการใช้บริการเห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการศึกษาในมหาวิทยาลัย จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 94.59 นักศึกษาส่วนใหญ่ทราบถึงวิธีการใช้ห้องสมุด จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 68.11 แหล่งสารนิเทศที่ใช้ คือ วารสารภาษาไทยและนิตยสาร จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 38.92 มีวิธีใช้และวิธีการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ โดยสิ่งพิมพ์ที่ใช้เป็นภาษาไทย และคืนหนังสือโดยวิธีคืนที่เคาเตอร์ในห้องสมุดทุกครั้ง จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 69.46

2. ความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51, S.D. = 0.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการใช้บริการมากที่สุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมและครุภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.72, S.D. = 0.80$) รองลงมาคือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 3.57, S.D. = 0.89$) และด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.53, S.D. = 0.82$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน สรุปผลได้ดังนี้ ด้านบริการของห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33, S.D. = 0.78$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า บริการของห้องสมุดที่มีความต้องการมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ขยายเวลาเปิดบริการห้องสมุด ($\bar{X} = 3.76, S.D. = 1.05$) รองลงมาคือ บริการห้องค้นคว้าเดี่ยว/กลุ่ม ($\bar{X} = 3.63, S.D. = 0.95$) และบริการยืม-คืนด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.55, S.D. = 1.16$) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53, S.D. = 0.82$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศที่มีความต้องการมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ หนังสือตำรา ($\bar{X} = 3.66, S.D. = 1.01$) วิจัย/วิทยานิพนธ์ ($\bar{X} = 3.60, S.D. = 1.00$) และฐานข้อมูลออนไลน์ ($\bar{X} = 3.56, S.D. = 0.98$) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.89) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการที่มีความต้องการมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ เจ้าหน้าที่ที่สามารถสื่อสารได้อย่างเข้าใจ ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 1.00) เจ้าหน้าที่ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 1.03) และจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำจุดให้บริการตามชั้นต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.99) ด้านการจัดกิจกรรมและนิทรรศการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การจัดกิจกรรมและนิทรรศการที่มีความต้องการมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือกิจกรรมแนะนำทรัพยากรสารสนเทศใหม่ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.96) กิจกรรมแนะนำการสืบค้นสารสนเทศเฉพาะสาขาวิชา ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.94) และการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.95) ด้านสภาพแวดล้อมและครุภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าสภาพแวดล้อมและครุภัณฑ์ที่มีความต้องการมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ เพิ่มที่นั่งอ่านหนังสือ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 1.09) เพิ่มพื้นที่จอดรถ ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.96) และเพิ่มจำนวนห้องน้ำให้สามารถใช้ได้ทุกห้อง ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 1.07) ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การประชาสัมพันธ์ที่มีความต้องการมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การประชาสัมพันธ์บนเฟซบุ๊ก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 1.03) การประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์ ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 1.00) และบอร์ดข้อความประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 1.03)

3. แนวทางส่งเสริมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

3.1 ด้านการบริการ ห้องสมุดควรขยายเวลาการเปิดให้บริการ มีมุมบริการอาหาร เครื่องดื่ม สำหรับผู้ใช้บริการ มีบริการตอบคำถามออนไลน์ เพิ่มพื้นที่บริการ พื้นที่ทำงานร่วมกัน มีมุม 24 ชั่วโมง สามารถทานได้ ทำงานได้ จัดแบ่งพื้นที่การให้บริการอย่างชัดเจน จัดแสดงหนังสือ แนะนำทรัพยากรใหม่ บริการใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่ว่า

“อยากให้มีพื้นที่ให้บริการมากกว่านี้ เพราะถ้าพื้นที่กว้างขวางจะทำให้นักศึกษาและบุคลากรใช้บริการมากขึ้น”

“อยากให้ห้องสมุดจัดโซนบริการขนมทานเล็ก ๆ น้อย เครื่องดื่ม น้ำเปล่า ไว้คอยบริการ ชักมุมหนึ่งก็ได้ค่ะ เวลาเข้ามาใช้แล้วขี้เกียจออกไปทานอาหารข้างนอก จะได้อำนวยความสะดวกได้ค่ะ ยิ่งหน้าฝนยิ่งไม่อยากไปไหนเลยคะ”

3.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ควรเพิ่มจำนวนทรัพยากรสารสนเทศให้เพียงพอต่อความต้องการ ทรัพยากรสารสนเทศต้องมีความหลากหลาย ทันสมัย และสอดคล้องกับหลักสูตร เพิ่มประสิทธิภาพเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เพิ่มจุด wi-fi ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทุกชั้น ทุกโซน ควรจัดสัปดาห์ห้องสมุดให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุด เช่น จัดงาน Book Fair ฯลฯ ดังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่ว่า

“อยากให้ห้องสมุดจัดซื้อหนังสือทุกปี หาหนังสือที่ทันสมัย หลากหลายไว้คอยบริการ อย่างหนังสือทางด้านครุศาสตร์มีน้อยมากคะ และไม่ทันสมัย จัดเป็นงานแสดงหนังสือแล้วให้อาจารย์เข้ามาเลือกเข้าห้องสมุดก็ได้คะ”

3.3 ด้านเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ต้องมีจิตบริการ กระตือรือร้น คอยบริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า และตอบคำถามออนไลน์ ดังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่ว่า

“อยากให้มีระบบตอบคำถามออนไลน์คะ จะได้ถามตอบได้ทุกที่ทุกเวลา สะดวกดีคะ เวลาใช้บริการแล้วเกิดปัญหาสามารถถามตอบ ได้ตอบกันได้อย่างรวดเร็ว”

3.4 ด้านการจัดกิจกรรมและนิทรรศการ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด เช่น การอบรมการใช้ทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ อบรมการสืบค้นออนไลน์ กิจกรรมแข่งขัน เล่นเกมส์ ต่าง ๆ และควรจัดนิทรรศการส่งเสริมการอ่านให้กับนักศึกษา ดังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่ว่า

“ห้องสมุดน่าจะมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง อาจจะเป็นการจัดอบรม หรือกิจกรรมแข่งขันต่าง ๆ ให้ดูคึกคักค่ะ”

3.5 ด้านสภาพแวดล้อมและครุภัณฑ์ เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ เช่น สายชาร์ตแบตเตอรี่ ปลั๊กไฟ ควรมีครุภัณฑ์ที่ทันสมัย สวยงาม ดึงดูดใจ มีสิ่งสนับสนุนครบครัน จัดบรรยากาศให้ผ่อนคลาย เปลี่ยนบรรยากาศเรื่อย ๆ ให้แปลกใหม่ อยากกินอะไรก็ได้กิน อยากทำอะไรก็ได้ทำให้เหมือนคาเฟ่ ร้านกาแฟ ห้องสรรพสินค้า ที่อำนวยความสะดวกทุกอย่าง เข้ามาใช้บริการแล้วไม่ผิดหวัง ได้ในสิ่งที่ต้องการ ดังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่ว่า

“ไม่ค่อยมีสีสัน ไม่มีลูกเล่นดึงดูดเท่าที่ควร”

“อยากให้อ่านห้องสมุดเหมือนห้างสรรพสินค้า อยากได้อะไรก็ได้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน”

3.6 ด้านการประชาสัมพันธ์ มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสาร เช่น บริการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศใหม่ ๆ สิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดให้บริการผ่านอีเมลและโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ยูทูป เพิ่มการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เชิงรุกทุกช่องทาง ควรอัพเดทเพจ หรือเว็บไซต์ห้องสมุดให้เคลื่อนไหวตลอดเวลา ลงข้อมูลข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน ดังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่ว่า

“ห้องสมุดยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี และต่อเนื่อง จัดกิจกรรมโครงการบ่อยแต่ไม่ประชาสัมพันธ์ตัวเองให้คนรับทราบ”

3.7 ด้านการเรียนการสอน อาจารย์ควรมอบหมายงานให้กับนักศึกษา และในคำอธิบายรายวิชาให้มีชั่วโมงการค้นคว้าด้วยตนเอง ประสานอาจารย์ประจำวิชาให้นักศึกษามาค้นคว้างานที่ห้องสมุด บูรณาการกับการเรียนการสอน อาจารย์แทรกเนื้อหาและกิจกรรมการรู้สารสนเทศในรายวิชาที่สอน เช่น วิชาโครงงาน วิชาวิจัย และวิชาการสัมมนา อาจารย์ร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการสอนนักศึกษา ระดับปริญญาตรี โดยอาจารย์สอนเนื้อหาในรายวิชา ส่วนบรรณารักษ้นำชมห้องสมุดแนะนำทรัพยากรสารสนเทศ วิธีการสืบค้น แนะนำบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด ได้แก่ การใช้ OPAC/Web OPAC การสืบค้นฐานข้อมูลต่าง ๆ การอ้างอิงและเขียนบรรณานุกรมในรายงาน พัฒนาอาจารย์ให้มีความสามารถในการใช้ฐานข้อมูลเพื่อสร้างทักษะการสืบค้นฐานข้อมูล โดยเฉพาะฐานข้อมูลที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับรายวิชาต่าง ๆ ดังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่ว่า

“อาจารย์สั่งงานแต่ก็ไม่ได้ระบุว่าให้ทำงานในหนังสือในห้องสมุด พวกหนูเลยหาในโทรศัพท์แทนเร็วด้วยค่ะ”

“อาจารย์แต่ละคณะควรตีเนื้องานให้นักศึกษามาค้นคว้าในห้องสมุดเป็นประจำ”

“ห้องสมุดควรจัดอบรมทักษะด้านการสืบค้นให้กับอาจารย์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน”

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่าส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง และ ใช้เดือนละ 1-2 ครั้ง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ

สิทธิชัย ลำธาดทรัพย์, (2548: 35; ฌฎฐญา เผือกผ่อง, 2559: 53-57 และวรพรรณ กฤดาัญชลี และคณะ, 2544: 82) แต่ประเด็นดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สยมพร บุญไช, (2550: 48; ดลนพร ใจบุญเรือง และนันทิยา ตุลเตมีย์, 2557: 63-65) ที่พบว่านักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้ง ในช่วงว่างจากการเรียน และเข้าใช้ในเวลาที่ไม่นั่นอน ส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดในช่วงเวลาบ่าย 13.00 น.-16.00 น.) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษามีเวลาว่างจากการเรียนไม่มากนัก ส่งผลให้ไม่ค่อยมีเวลาเข้ามาใช้บริการห้องสมุดเท่าที่ควร แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่ได้หมายความว่า จะไม่มีการใช้บริการของห้องสมุด เพียงแค่ไม่มีเวลาเข้ามาที่ห้องสมุดโดยตรง แต่สามารถใช้บริการผ่านช่องทางอื่น ๆ ได้ เช่น ยืมต่อหรือสืบค้นทรัพยากรผ่าน Web Opac ค้นหาหนังสือโดยใช้บริการ Book Droop หรือค้นหาข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ E-book เนื่องจากปัจจุบันรูปแบบการบริการของห้องสมุดมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย ผู้ใช้บริการจึงมีเวลาเข้ามาใช้บริการห้องสมุดโดยตรงน้อยลง แต่หันมาใช้เทคโนโลยีในการบริการเพิ่มมากขึ้น เพราะสะดวก รวดเร็ว อยู่ที่ไหนก็ค้นได้ ทุกที่ ทุกเวลา (ลำพึง บัวจันธุ์, 2562: 70) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ศักดิ์ พวงอก, (2556: 385) ที่พบว่าเทคโนโลยีในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้สะดวก รวดเร็ว มีสารสนเทศจำนวนมากที่ผู้คนสามารถสืบค้นได้ทางอินเทอร์เน็ตทำให้ผู้คนเข้าถึงข้อมูลได้จากทุกที่ทุกเวลาไม่จำกัดเฉพาะการเข้าใช้ภายในห้องสมุดเท่านั้น จุดประสงค์ของนักศึกษาส่วนใหญ่มาใช้บริการห้องสมุดเพื่อค้นคว้าเขียนรายงานพักผ่อนหย่อนใจ และบริการยืม-คืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย ลำธาดทรัพย์, (2548: 35; วรพรรณ กฤดาัญชลี และคนอื่น ๆ, 2544: 82) แต่ประเด็นดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สยมพร บุญไช, (2550: 48; จุฬาลักษณ์ โรจนานุกูล, สุรสิทธิ์ ระวังวงศ์ และ ชูไฮตี สนิ, 2554: 24-25; ฌฎฐญา เผือกผ่อง, 2559: 53-57; ดลนพร ใจบุญเรือง และนันทิยา ตุลเตมีย์, 2557: 63-65) ที่พบว่าจุดประสงค์ในการเข้าใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษา เพื่อใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ตนเอง และเพื่อต้องการประสบความสำเร็จในการศึกษา ส่วนทัศนคติต่อการใช้บริการเห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการศึกษาในมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการเรียนในระดับอุดมศึกษานั้น จะเรียนเฉพาะในห้องเรียนจะไม่เพียงพอ นักศึกษาจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียน และทำรายงานส่งอาจารย์เพื่อประกอบการเรียน ทำการบ้าน ทบทวนวิชาที่เรียน เตรียมตัวสอบ สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยห้องสมุดเป็นอย่างมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิษา ชันนุ้ย, (2562: 73 และ สยมพร บุญไช, 2550: 48) ที่พบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของห้องสมุด ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ห้องสมุดมีหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ประกอบการเรียน การทำงาน และห้องสมุดใช้เป็นสถานที่ในการอ่านหนังสือ ทำรายงานหรือทำงาน นักศึกษาส่วนใหญ่ทราบถึงวิธีการใช้ห้องสมุด อาจเป็นเพราะว่าห้องสมุดได้มีการจัดโครงการส่งเสริมการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกปี นักศึกษาทุกคนต้องเข้าร่วม ถือเป็นกิจกรรมบังคับขอมหาวิทยาลัยในโครงการจะมีจัดกิจกรรมแนะนำวิธีการใช้ห้องสมุดเบื้องต้น วิธีการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท แหล่งสารสนเทศที่ใช้ คือ วารสารภาษาไทยและนิตยสาร อาจเนื่องมาจากการอ่านวารสารนิตยสารอ่านแล้วทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลาย ไม่เป็นวิชาการมากนัก สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของห้องสมุด ที่กล่าวว่า ห้องสมุดมีไว้เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ จรรโลงใจ จะเห็นได้ว่าผลงานวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย ลำธาดทรัพย์, (2548: 35; จุฬาลักษณ์ โรจนานุกูล, สุรสิทธิ์ ระวังวงศ์ และ ชูไฮตี สนิ, 2554: 24-25 และวรพรรณ กฤดาัญชลี และคณะ, 2544: 82) ที่พบว่า แหล่งสารสนเทศที่ใช้ส่วนมากคือ ตำราภาษาไทย หนังสือพิมพ์ ตำราวิชาการ ฐานข้อมูลออนไลน์ และหนังสือประกอบการเรียน นักศึกษามีวิธีใช้และวิธีการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ โดยสิ่งพิมพ์ที่ใช้เป็นภาษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสิทธิชัย ลำธาดทรัพย์, (2548: 35; จุฬ

ลักษณะ วิจารณ์กุล, สุรสิทธิ์ ระวังวงศ์ และ ชูไฮตี สนิ, 2554: 24-25) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาส่วนมากถนัดและนิยมใช้ทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบภาษาไทย สามารถอ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ได้รับความได้ทันที ไม่เสียเวลา และคืนหนังสือโดยวิธีคืนที่เคาเตอร์ในห้องสมุดทุกครั้ง สาเหตุอาจเนื่องมาจากเวลาคืนหนังสือที่เคาเตอร์ ที่ให้บริการโดยบรรณารักษ์ สามารถเช็คหนังสือหรือทรัพยากรที่ยืมคืนได้เลยทันที และสามารถสอบถามข้อมูล รายละเอียด ได้ทันที หากพบปัญหาสามารถแก้ไขได้ทันที

2. ความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า ด้านบริการของห้องสมุดที่มีความต้องการมากที่สุด คือ ต้องการให้ห้องสมุดขยายเวลาเปิดบริการ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันห้องสมุดเปิดบริการ 08.30-16.30 น. อาจเป็นช่วงเวลาตรงกันกับนักศึกษาเรียน หรือทำกิจกรรม ทำให้ไม่สามารถมาใช้บริการในช่วงเวลาที่ห้องสมุดเปิดได้ ห่างจากการเรียนหรือกิจกรรมห้องสมุดก็ปิดบริการแล้ว จึงเป็นเหตุที่ทำให้อยากให้ห้องสมุดขยายเวลาการให้บริการออกไปอีก เพื่อที่จะสามารถยืม คืน หรือใช้บริการห้องสมุดได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ วิจารณ์กุล, สุรสิทธิ์ ระวังวงศ์ และ ชูไฮตี สนิ, (2554: 24-25) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้บริการของนักศึกษา แล้วพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ห้องสมุดคือ ระยะเวลาเปิดให้บริการของห้องสมุดน้อยเกินไป และยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ศักดิ์ พวงอก, (2556: 366) ที่พบว่า ผู้บริหารและผู้ใช้บริการมีความคาดหวังที่จะให้มีการขยายระยะเวลาการให้บริการของห้องสมุดให้ยาวนานขึ้น และมีความต้องการบริการยืม-คืนด้วยตนเอง โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่พร้อมครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ทันสมัยมาไว้บริการระบบนี้จะช่วยลดภาระของบรรณารักษ์ยืม-คืน ให้มีเวลาไปทำภาระงานอื่นได้เพิ่มมากขึ้น ผู้ใช้บริการจะสามารถยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศด้วยตนเองได้อย่างรวดเร็ว สะดวก (ลำพึง บัวจันอัฐ, 2559: 72-73) ด้านทรัพยากรสารสนเทศพบว่าผู้ใช้มีความต้องการ หนังสือตำรา และฐานข้อมูลออนไลน์ มากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาพร ตั้งสุภาชัย, (2543: 44-45) สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะหนังสือยังมีความสำคัญจำเป็นต้องใช้ในการศึกษาหาความรู้ ประกอบการเรียนการสอน การค้นคว้าเพิ่มเติม ส่วนฐานข้อมูลออนไลน์ จากสภาพปัจจุบันผู้ใช้ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาค้นคว้ามากที่สุด นอกจากหนังสือตำราอย่างเดียวไม่เพียงพอ ฐานข้อมูลออนไลน์ก็มีความสำคัญมาก เพราะฐานข้อมูลออนไลน์มีระบบค้นคืนที่ช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเก็บสารสนเทศได้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งยังช่วยประหยัดเนื้อที่ในการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศอีกด้วย (กุลวรีย์ ดิษพรหิรัณยะกุล, 2551: 1) ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่หลากหลายได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่จำกัดเวลา และสถานที่ เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงข้อมูล และค้นคืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ลำพึง บัวจันอัฐ, 2559: 2) ทั้งเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว ในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งช่วยให้งานบริการเกิดความถูกต้อง แม่นยำ เมื่อคอนรู้นใหม่มีพฤติกรรมและความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป ห้องสมุดจะหยุดนิ่งอยู่กับที่ไม่ได้ จึงจำเป็นต้องจัดหาเทคโนโลยีที่ดี มีความทันสมัย สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทันทีทุกที่ทุกเวลาอย่างไม่มีจำกัด จะสามารถยกระดับคุณภาพการบริการของห้องสมุดมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ให้กับห้องสมุดให้เป็นสถานที่ที่น่าเข้าไปใช้บริการและได้รับความประทับใจจากผู้ใช้บริการอีกด้วย (อนันต์ศักดิ์ พวงอก, 2559: 63) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ต้องการเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและช่วยสืบค้นสารสนเทศ เพื่อให้ได้สารสนเทศตรงตามที่ต้องการ ไม่เสียเวลาในการค้นหรือหาทรัพยากรด้วยตนเอง ควรเสียเวลาน้อยที่สุดที่จะได้สารสนเทศนั้นมา รวมทั้งได้ทรัพยากรที่เหนือความคาดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Heinrichs, J. H., Sharkey, T. & Jeen-S. L. (2005: 249) ที่พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยมีความคาดหวังต่อคุณภาพบริการใน

ระดับสูง และคาดหวังว่าห้องสมุดจะต้องจัดเตรียมสารสนเทศไว้ให้พร้อมเมื่อต้องการ และควรเสียเวลาน้อยที่สุดที่จะได้สารสนเทศนั้นมา ประหยัดเวลาในการสืบค้น สอดคล้องกับลำพิง บัวจันอัฐ, (2559: 81) ที่พบว่า บรรณารักษ์ก็ต้องมีความเต็มใจที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใช้ และมีความพร้อมในการให้คำตอบแก่ผู้ใช้บริการ ด้านการจัดกิจกรรมและนิทรรศการที่มีความต้องการมากที่สุด คือ กิจกรรมแนะนำทรัพยากรสารสนเทศใหม่ กิจกรรมแนะนำการสืบค้น และการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณีภุชญา เผือกผ่อง, (2559: 53-57) ที่พบว่าผู้ใช้บริการต้องการให้ห้องสมุดจัดอบรมและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริการห้องสมุด การสืบค้นฐานข้อมูล และยังสอดคล้องกับ Glodhor, (1972: 232) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลของการจัดแสดงหนังสือในห้องสมุดประชาชนที่มีผลต่อการยืมหนังสือ พบว่า การจัดแสดงหนังสือใหม่มีผลต่อการยืมหนังสือโดยมีปริมาณการยืมที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นห้องสมุดในปัจจุบันจึงต้องปรับตัวเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของคนยุคใหม่ที่สามารถเข้ามาทำกิจกรรมได้หลากหลายตามความต้องการได้ตลอดเวลา (จุฑารัตน์ ช่างทอง, 2554: 167) ด้านสภาพแวดล้อมและครุภัณฑ์ ต้องการเพิ่มที่นั่งอ่านหนังสือให้มากขึ้น เพราะสภาพปัจจุบันห้องสมุดมีพื้นที่นั่งอ่านไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ โรจนานุกุล, สุรสิทธิ์ ระวังวงศ์ และ ชูไฮดี สนิ, (2554: 24-25 และ สิทธิชัย ลำธารทรัพย์, 2548: 35) ที่พบว่าจำนวนที่นั่งอ่านหนังสือไม่เพียงพอ จำนวนโต๊ะเก้าอี้มีน้อยมีความต้องการเพิ่มให้มากขึ้น ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์ต้องการมากที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์บนเฟซบุ๊ก การประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์ และบอร์ดข้อความประชาสัมพันธ์ เพิ่มช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้กว้างไกล และทั่วถึงมากยิ่งขึ้น และอย่างต่อเนื่อง เช่น การเผยแพร่กิจกรรมของห้องสมุดผ่านเว็บไซต์ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking) ในรูปแบบต่าง ๆ (ลำพิง บัวจันอัฐ, 2559: 73 และณีภุชญา เผือกผ่อง, (2559: 53-57) ให้มีความหลากหลาย

3. แนวทางส่งเสริมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยกำหนดเป็น 7 ด้าน และมองว่าแนวทางทุกด้านล้วนมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาเป็นอย่างมาก จึงขอเสนอในแต่ประเด็นดังนี้

3.1 ด้านการบริการ ห้องสมุดควรขยายพื้นที่ในการให้บริการตามจุดต่าง ๆ บริเวณภายในมหาวิทยาลัย เพิ่มพื้นที่บริการ พื้นที่ทำงานร่วมกัน พื้นที่พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ควรจัดแบ่งพื้นที่การให้บริการอย่างชัดเจน ควรมีโซน 24 ชั่วโมง ไว้คอยบริการ ควรขยายเวลาการเปิดให้บริการ มีมุมบริการอาหาร เครื่องดื่ม สำหรับผู้ใช้บริการ มีการจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยแยกเป็นสัดส่วน และหลากหลาย ซึ่งผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับ ทรงพันธ์ เจริมประยงค์, (2552: 80) ที่กล่าวว่า ห้องสมุดควรมีการสร้างพื้นที่ในการพูดคุย สังสรรค์ ประชุม พื้นที่สำหรับคนเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้เกิดความหลากหลาย และตอบสนองกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้ให้มากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิษา ชันนุ้ย, (2562: 76) การจัดแบ่งพื้นที่เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการใช้งานของผู้ใช้บริการ เช่น การมีพื้นที่เงียบสำหรับการอ่านหนังสือคนเดียว (Quiet Zone) การมีพื้นที่สำหรับการทำงานกลุ่ม (Group Study Zone) และพื้นที่สำหรับการสังสรรค์ (social zone และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อนันต์ศักดิ์ พวงอก, (2556: 338) ที่พบว่า การปรับโครงสร้างและพื้นที่บริการในห้องสมุด โดยจัดสรรพื้นที่ห้องสมุดเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1) ส่วนพบปะ (Meeting Point) เป็นส่วนบริการที่จัดไว้เพื่อให้ผู้ใช้พบปะพูดคุย มีมุมพักผ่อน มุมบริการอาหารและเครื่องดื่ม ส่วนที่ 2) ส่วนสาระบันเทิง (Edutainment Zone) เป็นส่วนบริการเพื่อให้ผู้ใช้เพิ่มพูนความรู้อ่านสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น มุมภาพยนตร์ มุมอินเทอร์เน็ต มุมมัลติมีเดีย ส่วนที่ 3) ส่วนการศึกษาค้นคว้า (Study Zone) เป็นที่ให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ โดยจัดให้มีชั้นหนังสือประเภทต่าง ๆ ห้องวารสาร ห้องค้นคว้าเดี่ยว ห้องประชุมกลุ่มย่อย เป็นต้น แนวทางที่ได้

จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลันดา สิทธิจักร และจิราภรณ์ จันทร์อารักษ์, (2550: 123) ที่พบว่า ห้องสมุดควรขยายพื้นที่ให้บริการให้กว้างขึ้น และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ศักดิ์ พวงอก, (2556: 366) ที่พบว่า ผู้บริหารและผู้ใช้บริการมีความคาดหวังที่จะให้มีการขยายระยะเวลาการให้บริการ เปิดบริการให้ได้นานที่สุด ถ้าเป็นไปได้ควรให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง เหมือนในต่างประเทศ เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีบริการใหม่ ๆ บริการห้องติว ห้องอบรมมีปlick ที่ชาร์ตแบ็ตไว้คอยบริการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cullen (2001: 679) ที่พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยมีความต้องการพื้นที่ที่เงียบสงบ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาและวิจัย ห้องสมุดต้องให้ความสำคัญต่อเรื่องการจัดพื้นที่ บริการเป็นพิเศษ เนื่องจากผู้ใช้บริการมีความคาดหวังต่อการจัดพื้นที่ห้องสมุดว่าต้องดึงดูดให้ต้องการเข้าใช้บริการเพื่อศึกษาและเรียนรู้ ลำพิ่ง บัวจันธุ์, (2559: 76)

3.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ควรเพิ่มจำนวนทรัพยากรสารสนเทศให้เพียงพอต่อความต้องการ มีความหลากหลาย ทันสมัย และสอดคล้องกับหลักสูตร ซึ่งผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศุภรชตรา แสนวา, (2552: 84) ที่พบว่าควรส่งเสริมให้มีการคัดเลือก/จัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลาย ทั้งเนื้อหาและรูปแบบ ให้มีความทันสมัย ครบถ้วน ครอบคลุม และสอดคล้องกับหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน เน้นสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ ในปริมาณที่เพียงพอ และยังคงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อนันต์ศักดิ์ พวงอก, (2556: 324; สยมพร บุญไช, 2550: 48 ; จุฬาลักษณ์ โรจนานุกูล, สุรสิทธิ์ ระวังวงศ์ และ ชูไฮตี สนิ, 2554: 24-25; สนทยา สาลี, 2551: 53-56; ประภาวดี เชียงคง, 2552: 42; จุฬาลักษณ์ โรจนานุกูล, สุรสิทธิ์ ระวังวงศ์ และ ชูไฮตี สนิ, 2554: 24-25; ดลนพร ใจบุญเรือง และนันทิยา ตูลเตมีย์, 2557: 63-65) ที่พบว่าหนังสือที่มีไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ไม่ครอบคลุมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศค่อนข้างเก่า ล้าสมัย หนังสือตำราจากต่างประเทศ (Textbook) มีน้อยเกินไป ฐานข้อมูลออนไลน์ยังมีน้อยเกินไป ที่มีให้บริการนั้นมีเพียงแค้ฐานข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดซื้อให้ แต่ยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ไม่ตีนัก ขาดทรัพยากรสารสนเทศด้านท้องถิ่น ทำให้ผู้ใช้บริการเลือกที่จะไปใช้ห้องสมุดอื่นที่มีทรัพยากรสารสนเทศที่ทันสมัยกว่า หรือใช้สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตแทน ห้องสมุดควรมีการวิเคราะห์รายชื่อหนังสือที่มีสถิติการยืมมากและดำเนินการจัดหามาให้บริการเพิ่มเติมภายในห้องสมุด และควรจัดสัปดาห์ห้องสมุดให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุด เช่น จัดงานบุ๊คแฟร์ ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กุลวดี ทักษะ, (2555: 13) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า อาจารย์มีความต้องการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ โดยการออกร้านจำหน่ายทรัพยากรสารสนเทศ ประจำปี การประสานงานของห้องสมุดกับอาจารย์บรรณารักษ์ควรติดต่อผ่านภาควิชาฯกับคณะ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลำพิ่ง บัวจันธุ์, (2556: 133) ที่ได้ศึกษารูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เหมาะสมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า การจัดร้านหนังสือบุ๊คแฟร์ ให้ผู้ใช้บริการสามารถคัดเลือกหนังสือได้จากตัวแทนจำหน่ายที่ทางห้องสมุดเชิญมาออกร้าน ทำให้ผู้ใช้บริการสะดวก และคัดเลือกหนังสือที่ตัวเองสนใจได้ โดยไม่ต้องเสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปซื้อที่ศูนย์หนังสือในต่างจังหวัด ก็ถือว่าเป็นการบริหารเชิงรุกให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจในบริการที่ห้องสมุดจัดให้ ซึ่งถ้าห้องสมุดจัดหาทรัพยากรสารสนเทศมาตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากเท่าไรก็จะเกิดคุณภาพในการให้บริการที่ผู้ใช้จะเกิดความพึงพอใจในบริการ จะเห็นได้ว่าหัวใจของการบริการคือ ผู้ใช้สำคัญที่สุด ห้องสมุดต้องเพิ่มช่องทางในการบริการที่หลากหลาย รวมทั้งจัดหาทรัพยากรที่มีความทันสมัย มาให้บริการ เพื่อดึงดูดใจผู้ใช้ เพราะถือได้ว่าเป็นข้อ

ได้เปรียบทางการแข่งขัน นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหา ก็จะทำให้ห้องสมุดได้ทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ได้ดียิ่งขึ้น

3.3 ด้านเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ต้องมีจิตบริการ กระตือรือร้น คอยบริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า และควรมีบริการตอบคำถามออนไลน์ ร่วมประชุมกับคณะ เพื่อแนะนำทรัพยากรสารสนเทศงานบริการต่าง ๆ หรือฐานข้อมูลของห้องสมุด ตลอดจนประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กิจกรรมใหม่ ๆ ที่ห้องสมุดจัดอย่างต่อเนื่อง มีเจ้าหน้าที่ช่วยสืบค้นวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้ผู้ให้บริการ และวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เจ้าหน้าที่ควรพัฒนาสมรรถนะในการสืบค้นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการใช้ฐานข้อมูลในระดับดีมากเพื่อให้บรรณารักษ์มีความสามารถในการแนะนำผู้ให้บริการได้อย่างถูกต้องซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภรชชตรา แสนวา, (2554: 86) ที่พบว่าบรรณารักษ์หรือนักสารสนเทศที่ทำงานในห้องสมุดต้องมีความสามารถที่หลากหลาย สามารถรองรับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ปรับแนวคิดในการให้บริการใหม่ โดยทำหน้าที่และบทบาทให้สามารถเป็นที่พึ่งพิงของผู้ใช้บริการได้ มีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะการรู้สารสนเทศ มีความสามารถด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ในสหสาขาวิชา มีทักษะที่ดีในการสื่อสาร ทักษะทางด้านภาษา ด้านการวิจัย การตลาด มีจิตในในการให้บริการ มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ducas, (2004: online) ได้ศึกษาการร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในมหาวิทยาลัยมานิโตบา (University of Manitoba) พบว่า อาจารย์มีความพึงพอใจต่อความร่วมมือจากบรรณารักษ์ในด้านการบริการสารสนเทศ และบรรณารักษ์มีความเต็มใจอย่างยิ่งในการทำงานร่วมกับอาจารย์ในการค้นคว้าสารสนเทศ หากอาจารย์มาใช้บริการที่สำนักวิทยบริการเมื่อเกิดปัญหา หรือต้องการความช่วยเหลือสามารถติดต่อสอบถามบรรณารักษ์ที่เคาน์เตอร์บริการเป็นลำดับแรก ในขณะที่เดียวกันบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่ให้บริการต้องมีความรู้ความสามารถ ยิ้มแย้มแจ่มใส เต็มใจให้บริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจเหนือความคาดหมายให้กับผู้ให้บริการอย่างยั่งยืน

3.4 ด้านการจัดกิจกรรมและนิทรรศการ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด เช่น การอบรมการใช้ทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ อบรมการสืบค้นออนไลน์ กิจกรรมแข่งขัน เล่นเกมส์ต่าง ๆ เสริมสร้างการรู้สารสนเทศ วิธีการสืบค้นสารสนเทศ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแก่นักศึกษา ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือการค้นหาข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต (search engine) ทุกวัน โดยให้เหตุผลว่า สามารถค้นหาข้อมูลได้สะดวกรวดเร็ว และง่ายต่อการเข้าถึง (Griffiths & Brophy, 2005: 545) สอดคล้องกับงานวิจัยของคอนนาเวย์และคณะ (Connaway, Gadford, Dickey, Williams & Conder, 2015: 87) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลของคนเจนเนอร์เรชันวายและเบบี้บูมเมอร์ พบว่า คนเสพติดหน้าจอ (Screenagers) และคนเจนเนอร์เรชันวาย ใช้กูเกิลเป็นแหล่งแรกค้นหาข้อมูลที่ต้องการคำตอบอย่างรวดเร็ว ด้วยพฤติกรรมของคนปัจจุบันที่นิยมใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการค้นหาข้อมูล ดังนั้นห้องสมุดจึงควรจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้ใช้งานห้องสมุดได้ค้นหาข้อมูลต่าง ๆ จากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ของห้องสมุดด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรมการใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ อบรมการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ การสืบค้น หรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่ผู้สนใจ ผ่านสื่อโซเชียล หรือเว็บไซต์ห้องสมุด เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึง (สุนิษา ชันนุ้ย, 2562: 8) สอดคล้องกับอนันศักดิ์ พวงอก, (2556: 245) ที่พบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดยังไม่มีทักษะในการสืบค้นเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ ผู้ใช้บริการยังใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ฐานข้อมูลออนไลน์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) น้อย อาจจะไม่ทราบว่ามีหรือไม่ทราบวิธีการสืบค้น หรืออาจจะไม่มีความ

จากเนื้อหาเป็นภาษาต่างประเทศ ทำให้ผู้ใช้ไม่ได้รับสารสนเทศที่ทันสมัยและมีประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านี้ ห้องสมุดควรส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดให้มากกว่านี้ และควรมีการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท โดยเฉพาะฐานข้อมูลออนไลน์จากต่างประเทศเนื่องจากว่ามีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ควรมีการจัดอบรมการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์หรือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้กับอาจารย์ นักศึกษาเป็นประจำ และยังคงสอดคล้องกับ ประภาศรี เขียวคง, (2552: 243) ที่ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ส่งเสริมการใช้ห้องสมุดโดยการนำชมและแนะนำการใช้ห้องสมุด และสอนการสืบค้นข้อมูลออนไลน์

3.5 ด้านสภาพแวดล้อมและครุภัณฑ์ เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ เช่น สายชาร์ตแบตเตอรี่ ไฟ ควรมีครุภัณฑ์ที่ทันสมัย สวยงาม ดึงดูดใจ มีสิ่งสนับสนุนครบครัน จัดบรรยากาศให้ผ่อนคลาย เปลี่ยนบรรยากาศเรื่อย ๆ ให้แปลกใหม่ อยากกินอะไรก็ได้กิน อยากทำอะไรก็ได้ทำ ให้เหมือนคาเฟ่ ร้านกาแฟ ห้องสรรพสินค้า ที่อำนวยความสะดวกทุกอย่าง เข้ามาใช้บริการแล้วไม่ผิดหวัง ได้ในสิ่งที่ต้องการสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพจน์ วีรพลิน, (2550: 60) ที่พบว่าสถานที่ควรเป็นแหล่งข้อมูลและการเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีครบครัน ทันสมัย มีมุมผ่อนคลายสบาย ๆ เป็นมุมสนทนา การสถานที่กว้างขวางสงบ มีการแบ่งมุมการใช้บริการรูปแบบต่าง ๆ มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย และควรมีระบบรักษาความปลอดภัยในอาคารอย่างอย่างรัดกุม (ลำพึง บัวจันธู, 2559: 73) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ดลนพร ใจบุญเรือง และนันทิยา ตูลเตมีย์, (2557: 63-65) ที่พบว่า อาคารสถานที่ต้องมีพื้นที่ให้ผู้ให้บริการสามารถนั่ง นอน กินอาหารและเครื่องดื่มได้ มีบรรยากาศที่ดี เปิดโล่ง สะอาด อากาศเย็นสบาย มีการตกแต่งภายในและภายนอกให้น่าเข้าใช้ด้วยสีนวลสวยงามดูแล้วทำให้มีชีวิตชีวา

3.6 ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสาร เช่น บริการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศใหม่ ๆ สิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดให้บริการผ่าน e-mail และ Social Media เพิ่มการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เชิงรุกทุกช่องทาง อีพเดทเพจ หรือเว็บห้องสมุดให้เคลื่อนไหวตลอดเวลา ลงข้อมูลข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีวิธีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมส่งเสริมการใช้เหมือนกัน คือ ประชาสัมพันธ์ด้วยเว็บไซต์ห้องสมุด/มหาวิทยาลัย ทั้งนี้อาจเนื่องจากเว็บไซต์ห้องสมุด/มหาวิทยาลัยเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และเป็นแหล่งข้อมูลบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด ช่วยเผยแพร่ข่าวและกิจกรรมของห้องสมุด และยังสามารถเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์แหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นัสฎมล มาเจริญ, (2550: 79) ที่พบว่า สื่อที่ควรใช้ประชาสัมพันธ์ทั้งภายนอกและภายในของห้องสมุด คือ เว็บไซต์ของห้องสมุด นอกจากนี้ประภาศรี เขียวคง, (2552: 251) ยังพบว่ากิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุดมีประโยชน์มากสำหรับนักศึกษา อาจารย์ และทุก ๆ คนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ได้เข้าถึงผู้ใช้กลุ่มเป้าหมาย ห้องสมุดจึงควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้ทั่วถึงทุกส่วน และมีการประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบเพิ่มขึ้น รวมทั้งการสื่อสารทางอื่น ๆ เช่น MSN, จดหมายอิเล็กทรอนิกส์, SMS เป็นต้น

3.7 ด้านการเรียนการสอน อาจารย์ควรมอบหมายงานให้กับนักศึกษา และในคำอธิบายรายวิชาให้มีชั่วโมงการค้นคว้าด้วยตนเอง รวมทั้งประสานอาจารย์ประจำวิชาให้นักศึกษาเข้ามาค้นคว้างานที่ห้องสมุด บูรณาการกับการเรียนการสอน อาจารย์แทรกเนื้อหาและกิจกรรมการรู้สารสนเทศในรายวิชาที่สอน เช่น วิชาโครงงาน วิชาวิจัย และวิชาการสัมมนา อาจารย์ร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการสอนนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยอาจารย์สอนเนื้อหาในรายวิชา ส่วนบรรณารักษ้นำชมห้องสมุดแนะนำทรัพยากรสารสนเทศ วิธีการสืบค้น แนะนำบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด ได้แก่ การใช้ OPAC/Web OPAC

การสืบค้นฐานข้อมูลต่าง ๆ การอ้างอิงและเขียนบรรณานุกรมในรายงาน สอดคล้องกับเทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง, (2554: 238) และฐิติมา กลิ่นทอง, (2549: 70) ที่ได้สรุปลักษณะของความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ไว้ว่า อาจารย์มีบทบาทในการสอนเนื้อหาและมอบหมายงานให้นักศึกษา จากนั้นในขั้นตอนของการค้นคว้าและการใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นบทบาทของบรรณารักษ์และแนะนำวิธีการเข้าถึงสารสนเทศ หรือแนะนำการค้นหาสารสนเทศที่มีบริการในห้องสมุด ควรพัฒนาอาจารย์ให้มีความสามารถในการใช้ฐานข้อมูลเพื่อสร้างทักษะการสืบค้นฐานข้อมูล โดยเฉพาะฐานข้อมูลที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Feldman and Sciammarella, (2000: 183) ที่พบว่า คณาจารย์ร้อยละ 94 ไม่คุ้นเคยกับอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ของห้องสมุด แต่อาจารย์บางท่านมีมุมมองว่า อาจารย์รุ่นใหม่มีความชำนาญในการใช้อินเทอร์เน็ตสามารถสืบค้นข้อมูลได้ไม่จำเป็นต้องให้บรรณารักษ์ช่วยสอน ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันอาจารย์ และนักศึกษามีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีโดยเฉพาะการใช้อินเทอร์เน็ต แต่การใช้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีบริการโดยเฉพาะฐานข้อมูลวิชาการออนไลน์ที่มีหลากหลายฐานข้อมูล จำเป็นต้องได้รับการแนะนำเป็นเบื้องต้นจากบรรณารักษ์ที่ได้รับการฝึกอบรมการเข้ามาโดยตรง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1. กำหนดนโยบายการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการให้บริการให้มีความชัดเจน และเป็นลายลักษณ์อักษรต่อมหาวิทยาลัย
- 1.2. กำหนดแนวทางการนำนโยบายการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการให้บริการไปสู่การปฏิบัติ มีการกำกับ ติดตาม สรุปผล และรายงานผล
- 1.3. กำหนดรูปแบบในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการส่งเสริมการให้บริการให้กับอาจารย์อย่างต่อเนื่อง โดยประชาสัมพันธ์สู่ตัวบุคคล
- 1.4. สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการให้บริการเพื่อนำผลการสำรวจมาระดมสมองระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา
- 1.5. กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริมการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุด
- 1.6. ยกย่องชมเชยแก่คณะ/อาจารย์ที่ให้ความร่วมมือในการส่งเสริมการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุด พร้อมประกาศให้สาธารณชนได้ทราบโดยทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวส่งเสริมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษา ควรมีการศึกษารูปแบบแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดไปใช้ในการปฏิบัติ
- 2.2 ศึกษาแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด
- 2.3 ศึกษาปัจจัยหรือผลกระทบที่ส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด
- 2.4 ศึกษาทัศนคติของอาจารย์และบรรณารักษ์ที่มีต่อความร่วมมือในการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด

2.5 ศึกษาสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดในการพัฒนาแนวทางการร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. (2562). รายงานประจำปีงบประมาณ 2562. กลุ่มงานวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- กุลวดี ทัพพะ และ ชุ่มจิตต์ แซ่ฉั่น. (2554). การพัฒนารูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. *วารสารสารสนเทศศาสตร์*, 31(1), 13.
- จุฬารัตน์ ช่างทอง. (2554). รูปแบบพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนไทยจากการศึกษาโดยใช้ทฤษฎีฐานราก. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จุฬาลักษณ์ โจรานานุกูล สุรสิทธิ์ ระวังวงศ์ และชูไฮต์ สนิ. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ฐิติมา กลิ่นทอง. (2549). ความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการบริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐธญา เผือกพ่อง. (2559). ความต้องการและพฤติกรรมการใช้บริการศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ดลนพร ใจบุญเรือง และ นันทิยา ตุลเตมีย์. (2557). ศึกษาความต้องการรูปแบบห้องสมุดและแนวทางการพัฒนาห้องสมุดของบุคลากรและนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย.
- ทรงพันธ์ เجمประยงค์. (2552). การให้บริการห้องสมุดสมัยใหม่ : แนวโน้มในปัจจุบันและความท้าทายในอนาคต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง. (2554). การบูรณาการการรู้สารสนเทศในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไปหลักสูตรระดับปริญญาตรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นัสถุมล มาเจริญ. (2550). การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปฐมชาติ แซ่อั้ง. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์การใช้ห้องสมุดกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา. สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- ประภาวดี เชียงคง. (2552). การส่งเสริมการใช้ห้องสมุดสำหรับนักศึกษาของห้องสมุดมหาวิทยาลัย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลันดา สิทธิจักร และจิราภรณ์ จันทร์อารักษ์. (2551). ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาต่อการให้บริการห้องสมุดวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี, ชลบุรี.
- ลำพิ่ง บัวจันธวัช. (2559). ความคาดหวังของบุคลากรสายวิชาการต่อคุณภาพการบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

- ลำพิ่ง บัวจันธุ์. (2562). *แนวทางการพัฒนาห้องสมุดที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*.
ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- วรพรรณ กฤตอัญชลี. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการใช้สำนักวิทยบริการ
สวนสุนันทาของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนสุนันทาในระดับปริญญาตรี*. สถาบันราชภัฏสวน
สุนันทา.
- วรพจน์ วีรพลิน. (2550). *ความต้องการรูปแบบห้องสมุดที่พึงประสงค์ของบุคลากรและนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พ.ศ. 2550*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศุภรชชตรา แสนวา. (2552). *แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไปสู่องค์กรคุณภาพ*.
[วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สยมพร บุญไซ. (2550). *การใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. [รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สายธาร สุเมธอริคม, โสภา ไทยลา และบัวระภา กลยนิษฐ์. (2556). *ระบบสารสนเทศเพื่อการประเมิน
คุณภาพการบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยใช้ LibQUAL+™
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล*.
- สิทธิชัย ลำธารทรัพย์. (2548). *พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุนิษา ชันนุ้ย, ขวัญชนก วิริยกุลโอภาส, ผกาทิพย์ ชูชาติ, บุญฤทธิ์ คงลาพูน, ธมลวรรณ ขุนไพชิต,
เนาวลักษณ์ แสงสนิท, นพดล ชัยศิริ และปิติมา แก้วเขียว. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่ใช้
ห้องสมุดของนิสิตและบุคลากรและแนวทางส่งเสริม: กรณีศึกษาสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัย
ทักษิณ*. *วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ*. 8(กรกฎาคม), 62-80.
- สุภาพร ตั้งสุภาชัย. (2543). *รายงานการวิจัยเรื่องสภาพและความต้องการของนักศึกษาในการใช้บริการ
สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา*. สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- อนันต์ศักดิ์ พวงอก. (2556). *การพัฒนากลยุทธ์การสร้างคุณค่าของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ*.
[วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Connaway, L.S., Radford, M. L., Dickey T.J., Williams, J. D., & Confer, P. (2015). "Sense-
making and synchronicity: information-seeking behaviors of millennials and baby
boomers" In Connaway, Lynn Silipigni and et.al., *The library in the life of the
user: Engaging with people where they live and learn*. (79-99). OCLC Research.
- Ducas. A.M. and Michaud, O.N. (2003, 5 Oct). *Toward a New Enterprise: Capitalizing on
the Faculty-Librarian Partnership*. <http://crl.acrl.org/content/64/1/55>.
- Feldman, D. and Sciammarella, S. (2000). Both sides of the looking glass: Librarian and
teaching faculty perceptions of librarianship at six community Colleges. *College
and Research Libraries*, 61, 491-498.
- Goldhor, Herbert. (1972). *The Effect of Prime Display Public Circulation of Selected
Adulated Titles*. <http://www.eric.ed.gov/ERICDOS/>
- Griffiths, J. R., & Brophy, P. (2005). Student searching behavior and the web: Use of
academic resources and google. *Library Trends*, Spring, 539-554.

Heinrichs, John; Sharkey, Thomas and Lim, Jeen-Su. (2005). Relative influence of the LibQUAL+™ dimensions on satisfaction: a subgroup analysis. *College & Research Libraries*, 66(3), 248-265.

Krejcie Robert V. and Daryle W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychological*. 3, 606-610.